

AMERIKOS LIETUVIS

THE LITHUANIAN AMERICAN

DALIS ANTRA

WORCESTER, MASS., 16 VASARIO (FEB.), 1928 M.

PART TWO

10 METŲ LIUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS

KAIP DYGO ATSKIRAS LIETUVIŲ BATALIJONAS RUSIJOJE 1917 M. — rašo J. LAURYNAITIS

Nors apie Atskirą Lietuvos Batalijoną buvo kaip kur rašyta, bet trumpai, o pačios pradžios jo susiorganizavimo man niekur neteko skaityti, ir vargu kas žino kokiose sunkiose aplinkybėse tas batalijonas išdygo. Tais laikais, kuomet lietuvių inteligentija, karininkai ir k. tarėsi ir reikalavo, kad Rusų valdžia leistų organizuoti lietuvių dalis, ji vis neleido; jų reikalavimai buvo be pasekmių. Ir daugelis Lietuvos inteligentijos Rusijoje tuom laikui buvo priešingi organizavimui lietuviškų dalių.

Nors Rusų valdžia neleido, ir nebuvo daug tokių lietuvių, kuriems tas dalykas rūpėjo, bet jau tuom laikui rusų armijoje, karo lauke Galicijoje, figuravo Lietuvos batalijonas, skaitliu 700 žmonių. Taigi, manau, gal kaip kam bus įdomu žinoti, kaip ir iš kur tas batalijonas išdygo tokiose sunkiose aplinkybėse, ir koks buvo Lietuvos sunų pasiryžimas tarnauti tėvynei. Pradėsiu aprašymą nuo pradžios mano kelionės lenkų divizion.

Sausio mėn. 1917 metai, Karo laukas ties Pastovais, batalijono rezervas 31-mas Aleksiejevsko pulko. "Laurynaitis, raštinėn... feldfėbelis šaukia!" Štai jau aš ir stoviu kuopos raštinėje. Podpraporščikas klausia:—

"Ar nori važiuoti lenkų divizion?" Nustebau... gera žinia! "Važiuoti!" O kaip tas žodis veikia tokiu laiku kareivio širdyje, tik tas gali suprasti, kas didžiojo karo laukuose vargo, kur diena metais atrodė, ir ištaisais mėnesiais valno žmogaus nematai. Gera būtų iš fronto išvažiuoti, bet aš ne lenkas, ir lenkiškos kalbos nemoku: ką aš veiksiu lenkų divizionoje? Pas rusus mat nebuvo skirtumo, ar lietuvius, ar lenkas, ar francuzas, bile tik katalikas, tai ir "poliak." Klausiu: "Kur ji yra, toji lenkų divizija?" "Nežinau", atsako feldfėbelis. "Rašykite", sakau... važiuosiu, kas bus tai bus!

Žiema praėjo, pavasaris atėjo, rusai carą nuo sosto nuvertė, aš ir užmiršau lenkų diviziją.

Balandžio 12, 1917 m. stovime apkasuose pirmoje linijoje, ties Paskovų miesteliu, klausau, feldfėbelis šaukia: "Kas užsirašę lenkų divizion... rengitės!" Štai ir žygiuojame pulko štaban, einame du, abu lietuviai. Pulko štabe sueina lenkai iš visos mūsų divizionos, susidaro 160 žmonių ir einame ant stoties. Mums

už vadą davė karininką — lenką... važiuojam! Važiuojame Kijeve. Pradėda pavasaris... smagu važiuoti per gražiąją Ukrainą. Po caro nuvertimui, visur žmonių upas pakilęs. Miestuose matyt žmonės nešioja raudonus ženklelius ant krutinės. Kaip kur matyt mitingai. Tik kaimelių žmonės nesupranta, kaip čia dabar gali but? kaip žmonės gyvens lig avys be piemens?

Atvažiuoju Kijeve į 1-ą lenkų pulką. Kiti pulkai stovėjo kituose miestuose. Kijeve puiku pasirodė, čia atgijome frontovikai. Žmonės su kareiviais apsieina labai mandagiai, gerbia kareivį, ypatingai atvažiuosį iš fronto, klausinėja, kaip ant fronto einasi, ir t.t. Abelnai, žmonių nusistatymas kaslink kareivių visai ne toks, kaip kad teko patirti vėliau prie bolševikų valdžios. Mieste žmonės man pasakojo apie lenkų pulko kareivius, sakė, kad čia jie labai skiriasi nuo rusų dalių, nes pas juos yra tvarka, drausmė. Rusų gi dalys buvo per daug ištvirke.

Stovime kazermėse už miesto, oi čia, Kijeve, lenkai labai figuruoja! Daro iškilmes, susirenka daugybė publikos iš miesto, atvažiuoja kunigas, pamaldas laiko: matyt, Kijeve lenkų buvo labai daug. Vieną kartą visas pulkas su iškilme nuėjome į miestą ant aikštės, pulko vadas iš balkono prakalbą sakė, iš aikštės maršu lydimi ėjome, o iš balkonų gėlėmis, kaip sniegu, mus visus apiberdavo. Taip iškilmingai lenkai rodėsi triukšmingame Kijeve, kad mus lietuvius tik pavydas ėmė!

Čia savaitę mums pabuvus, lenkų divizija gavo įsakymą vykti ant Austrijos fronto. Prieš išeisiant ant fronto, buvo pulko viešas susirinkimas. Tame susirinkime prie nieko neprieita, tik pasirodė skilimas. Oficeriai nukrypo per daug į dešinę, o kareiviai į kairę. Oficerių buvo toks nusistatymas: Šalin raudonos vėliavos! Lenkai su rusų revoliucija nieko bendro neturi, eit ant fronto su savo tautiškomis vėliavomis, sumalt vokiečius į dulkes ir atbudavot savo "carstvo polskie." Kareiviai su jų

nuomone nesutiko, kitiems nedavė nė kalbėti ir susirinkimo pasekmės buvo, kad kareiviai griežtai nusistatė prieš savo oficerius ir taip išvyko ant fronto.

Važiuodami ant fronto, sustojome mieste Proskurovo, Kamen-Podolės gubernijoje. Iš Proskurovo nuvedė mus dešimtį verstų į kaimus pasilsėti. Apsistojome kaime Ružičanka, Podolės gubernijoje. Ir čia lenkai nesnaudžia, pirmiausia vėl buvo viešas susirinkimas — mitingas, kuriame oficeriai aiškino, kad taip toliau negali but kaip dabar, kad pas juos pasidarė tokia nevienybė. Jie aiškino kareiviams, kad jie, t.y. oficeriai klydo ir dabar pamatė savo klaidą, ir šiame susirinkime oficeriai pakrypo kareivių pusėn. Susirinkimas baigėsi tautos himnu, triukšmingais "vivat" ir t.t. Čia vėl iškilmės, pamaldos, visokios ceremonijos, taktiškai užsiėmimai ir t.t.

Lenkai buvo gerai apginkluovadas) poručikas p. Navrockis ti, dalis drausminga. Kartą mūsų kompanijos vadovas (kuopos taip sakė: — "Naša divizija

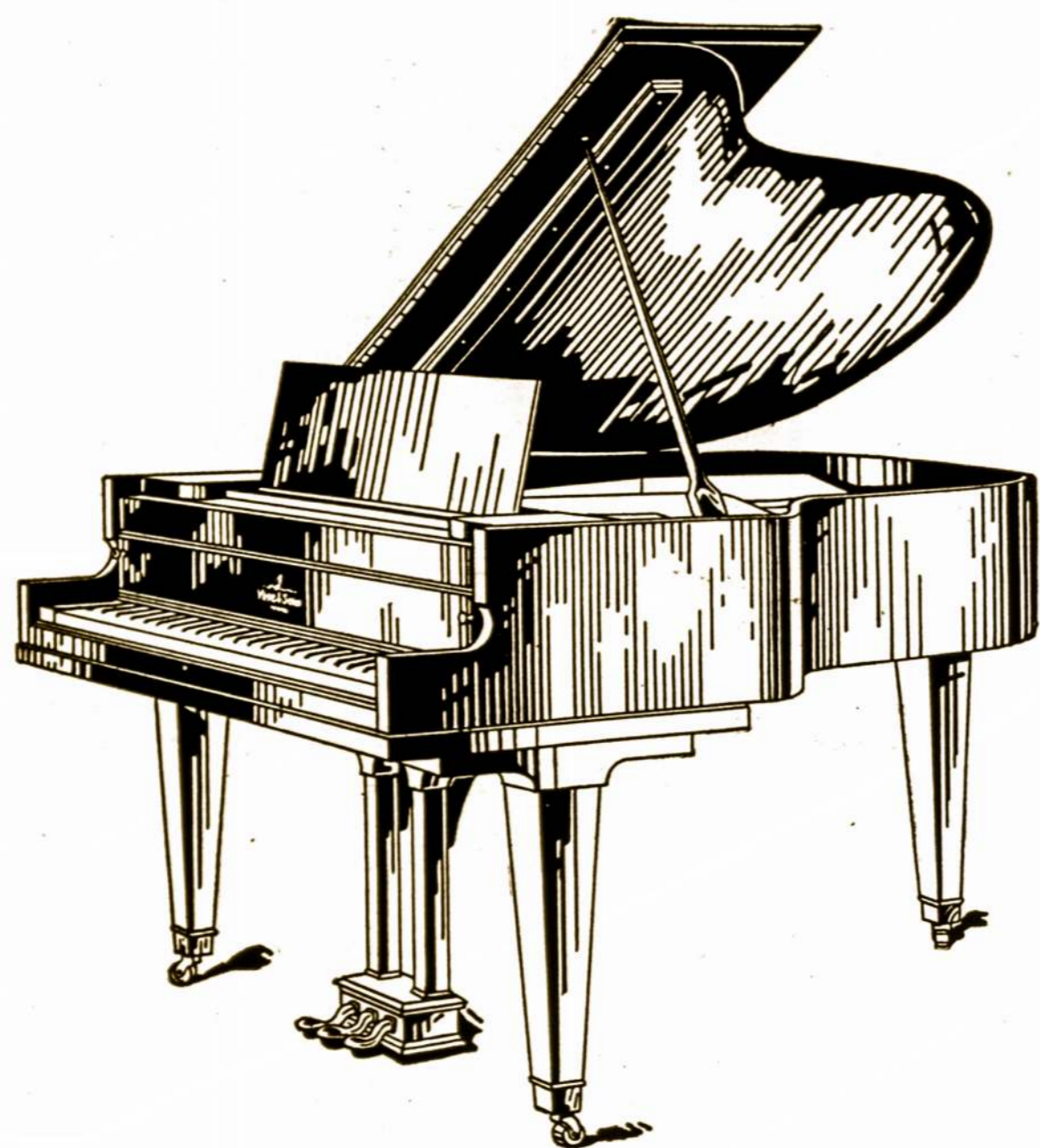
označa viecei ne jaky korpus Rosseisky." Didelis patrijotas buvo tas Navrockis. Kasdien po pietų susišaukdavo savo "kompaniją" į sodą ir skaitydavo Lenkijos istoriją. Kartą daėjo lig to, kaip kada lenkai buvo Kijeve paėmę, ir sako kareiviams: "O, panovie! ma Rosijane pretensiju do Kijova?.. to naš!" Šventadieny visą pulką susišaukęs, paskaitas laikydavo, vis apie Lenkiją; aiškino, kur kiek lenkų gyvena, Rusijoje, Vokietijoje, Austijoje ir kitur, kokia didelė šalis yra Lenkija ir t.t.

Mus lietuvius ėmė pavydas, kodėl mes taip pat negalime viešai pasirodyti ir apie savo tėvynę Lietuvą pakalbėti. Daugelis mūsų lietuvių jau susipažinome, susirinkę kalbames lietuviškai. Kaip kada lenkai išgirdę pasijuokia, sako: "Čiubariki." Lenkai dainuoja, bet mes, lietuviai nediršome dainuoti lietuviškai. Su lenkais kalbames rusiškai, nes lenkiškai nemokame. Tie, kurie moka, tai tiems geriau. Suedami tariamės, kad ir mums reikėtų pasirupinti susieiti į vieną vietą. Girdėjom, kad 1-me lenkų pulke buvo lietuvių apie 600, buk yra ir lietuvių oficerių, bet mes jų nežinojome. Lenkai, Latviai, Ukrainiečiai buvo tuo

laiku suorganizavę savo dalis, tai kuom gi mes blogesni? Mes skundėmės ir pykom, kad niekas apie mus nesirupina, neturėjome kam tą didelį darbą pradėti, ir mums tuomet rodėsi, kad Lietuvos tauta yra užmiršta visų, ir net pačių Lietuvos. Vieną šventadienį susitarėme vieni kitiems persakyti po pietų susirinkti sode pas pulko štabą pasikalbėti; bet ne daug susirinko. Atėjo ir lenkų oficeris, Mokomos kuopos viršininkas, bet, kad mus buvo mažai, tai jis mums patarė išsikirstyti, o rytoj žadėjo duoti į visas kuopas įsakymą (tą dieną jis dežuravo pulke), kad po pietų visi lietuviai susirinktų į pulko štabą ant susirinkimo.

Kitą dieną laukiame, niekas nieko nepraneša... einame patys. Susieiname, vėl nedaugiausiai, tik daugiau, kaip vakar, ir pradame kalbėtis. Lenkų oficeris mums pataria nesiskirti nuo lenkų, neskaldyt savo iegų. Jis išrodinėja, kad mums reikia eit "ranka rankon," tuomet mes busim galingi; visaip išrodinėjo, kad mes be reikalo norime skirtis ir vieni kitų priešais tapt.

VOSE

Nėra tokio piano Amerike, kuris būtų padarytas iš geresnės medžiagos ar taip patyrusių darbininkų išdirbtas. Per 75 metus VOSE vartojo geriausią del VOSE PIANŲ, nes jie didžiuojas savo darbu, taipgi savo vardu. Joks kitas pianas nesuteiks Jums tiek pasitenkinimo, kaip šis pianas. Mes suteiksim lengvas sąlygas.

Marcellus Roper Co.

284 MAIN STREET

OLYMPIA
Ketv. Penkt. ir šeštadieny
WILLIAM HAINES
in
"SPRING FEVER"
FRED THOMSON
in
"JESSE JAMES"
Popiet 15c. Vakare 25c

RIALTO TEATRAS
MILLBURY STREET

Gražus, įdomus paveikslai. Progamai mainomas kasdien. Populiariškos kainos.

TREČIADIENY—"The Air Patrol" su Al Wilson.

KETVIRTADIENY — "Her Wild Oat" su Colleen Moore. Mėgėjų vakaras. Dovanos \$5., \$3. ir \$2.

PENKTADIENY — "Mountains of Manhattan" su Dorothy Devore, Charles Delaney ir Kate Price. "The Vanishing Rider."

ŠEŠTADIENYJE — "The Desert Pirate" — Tom Tyler ir jo draugai. "The Vanishing Rider."

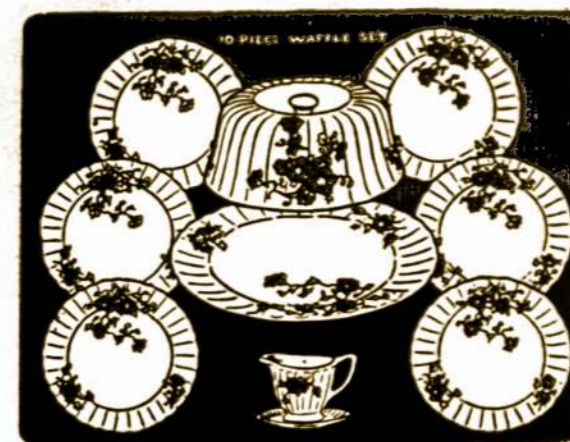
Rodoma komedijos ir paveikslai iš pasaulio įvykių.

WILL DEGUTIS
15 ENGLEWOOD AVENUE,
Worcester, Mass.
Telephone Cedar 6126—M.

Darome kontraktus ant naujų namų ir taisome senus iš viršaus ir iš vidurio.

GEO. BOEPPLE CO.,
INC.
600 Millbury Street
DESRŲ GAMINTOJAI
Išdirba dešras tikrai lietuvišku budu.
PARK 1489 PARK 1496

Pigiausias Tarnas, Tai ElektriKa

Corona Electric
Waffle Iron
— ir —
10 šmotų China
Waffle Set

Gražus "Golden Maize" China su nasturtiniu pamarginimu

SPECIALIS PASIŪLYMAS

Sykiu parduodama šis setas iš 6 waffle lėkščių, didelės torielės su viršu (viršų apvertus, galima vartoti kaip indą daržovėm ar salatom) sirupo uzbūnelis ir torielė, ir "Corona" Waffle Iron — Populiariškiausias Universal Waffle Iron.

Gardus Waffle Iron Pyragas

PABANDYKITE

Maple Nut Layer Cake

½ puoduko taukų	2 puoduku miltų
1 puodukas rudo cukraus	3 šaukštukus baking powder
3 kiaušiniai	½ šaukštuko ekstrakto
½ puoduko pieno	½ puoduko kapotų riešutų

Pašildyk taukus truputiuką, įmaišyk 1 kiaušinį ir cukrų. Išmaišyk gerai. Įplak antrą kiaušinį. Gerai plak. Ir vėl įplak trečią kiaušinį. Dėk pieną, miltus ir ekstraktą. Plak smarkiai, kol pasidarys lygi tešla. Šildyk waffle iron 7 minutes. Užpilk ant jo tešlos ir kepk 3½ minučių. Pasidaro 6 blynai, kuriuos reikia sudėti į vieną pyragą su išplakta smetona.

JEIGU TURITE KOKIŲ ELEKTROS PROBLEMŲ,
MES JAS IŠRISIME.

— THE —

WORCESTER ELECTRIC LIGHT CO.

Mums malonu patarnaut Jums.

Park 1600 - 11-15 Foster St.

VERNON DRUG COMPANY

J. P. BUYNISKI, savininkas

Užsitikimos aptiekos Worcesteryje.

98-360 Millbury St. - Worcester

GRODBERG & HIRSCH

Worcesterio žymiausia barginė aprėdalu krautuvė

421 MAIN STREET — VIRŠUJ — VIRŠ LIGGETT'S

DIDELIS KAINŲ NUMUŠIMAS

Vyrų Siutai ir Overkotai. Moterims Dresės ir Kotai — Moterims Futros.

Ilgas Laikas Išmokėjimui

AMERICAN COAL CO.

STOVE ANGLIS — — — —	\$16.75 tonas
CHESTNUT ANGLIS — — — —	\$16.00 tonas
MAIŠYTA ANGLIS — — — —	\$16.40 tonas
EGG ANGLIS — — — —	\$15.75 tonas
PEA ANGLIS — — — —	\$12.75 tonas

122 Green St.

295 Southbridge St.

Park 7334

Park 6192

KAZEMEKAS & SONS, INC.

Private Bankers

ESTABLISHED 1908

797 BANK STREET — WATERBURY, CONN.
PHONE 1677

Vienatinė BANKA Brooklyn'e, inkorporuota, YRA PO VALDŽIOS PRIEŽIURA ir nuo 1-mos dienos Liepos 1927 metų visokias bankines operacijas atlieka sulig šerininų patvarkymo ir Connecticut Valstijos suteikto "Charter'io" nustatytų taisykių.

Už įdėlius Bankas moka 4½%.

Randavoja saugumo dėžutes susidėjimui dokumentų ir brangenybių.

Skolina pinigus su lengvomis išlygomis.

Visokis patarnavimas atliekamas skubiai ir mandagiai. Šiaip užkvičiame visus atsilankyti ir pasigėrėti mūsų įrengtąja vieta.

Jersey Stock Farm Dairy

LOUIS H. KENDALL

Parduoda JERSEY ir AYRSHIRE Pieną ir Smetoną
(Board of Health patikrintas)

Tel. Cedar 6913
2681

1029 Pleasant St.
Worcester, Mass.

E. M. LOFTUS

MURININKAS

Murina viską; jo darbo daugiausia gražių, naujausios mados būdinkų yra Worcesteryje. Kas ką turite statyti, kreipkitės pas—

E. M. LOFTUS

169 Werner Ave. Worcester, Mass.
Telefonas Park 6877

Bancroft Hotel

Isteigtas 1913

Kasdieniniai pietūs \$1

Didžiojo Valgykloj

SEKMADIENIAIS PIETŪS NUO 12

IKI 8—\$2.00

Šis viešbutis kviečia visus Worcesterio biznierių lankyti čia. Užeiikit, vartokit mūsų telefoną, prausynes ir kitus patogumus.

ROY L. BROWN, Manager.